

Vragen over Preventief Medisch Onderzoek

1. Wat betekent de afkorting PMO?

PMO staat voor Preventief Medisch Onderzoek.

2. Wat is PMO?

PMO is een bedrijfsgeneeskundige strategie die periodiek kan worden aangeboden om de gezondheid en inzetbaarheid van werkende mensen te bewaken en te bevorderen. PMO bestaat uit 1) onderzoek van de gezondheid en aan gezondheid gerelateerde inzetbaarheid, 2) een feedback gesprek tussen bedrijfsarts en werknemer, en 3) adviezen en activiteiten (interventies) die voortkomen uit de resultaten om de gezondheid en inzetbaarheid te behouden of te verbeteren.

PMO is primair bedoeld voor individuele werkende mensen. Daarnaast kan men met PMO ook een beeld krijgen van de gezondheid van groepen werknemers.

3. Is er iets nieuws te melden over PMO?

De Leidraad PMO voor werkenden is in 2013 vernieuwd. De bedrijfsarts, de specialist op het gebied van werk en gezondheid, heeft een centrale in het voorbereidingsproces. Verder zijn bij de Leidraad 'Hulpdocumenten bij de ontwikkeling en uitvoering van PMO bij werkenden' (2013) ontwikkeld. U vindt de Leidraad PMO van de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB) en de hulpdocumenten via de website www.nvab-online.nl.

4. Wat zijn de doelen van een PMO?

PMO kent drie kerndoelen:

1. preventie van beroepsziekten en arbeidsgebonden aandoeningen bij individuele en groepen werknemers
2. bewaken en bevorderen van de gezondheid van individuele en groepen werknemers in relatie tot het werk
3. bewaken en verbeteren van het functioneren en de inzetbaarheid van individuele medewerkers.

De drie kerndoelen gelden voor elk PMO. Afhankelijk van de bedrijfssituatie en de gezondheidsrisico's kan een bepaald kerndoel een hogere prioriteit krijgen.

De kerndoelen stimuleren werkgever, werknemers en arboprofessionals om van tevoren goed na te denken wat men nu precies met een PMO voor het bedrijf wil bereiken. Het hanteren van de kerndoelen bij de opzet en de uitvoering van het PMO wordt zo een criterium voor een goede en zorgvuldige werkwijze.

Bedrijfsspecifieke doelen kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de aanpak van specifieke problemen in het bedrijf of onderdelen daarvan, bijvoorbeeld werkstress, klachten van het bewegingsapparaat, of (een toename van) het ziekteverzuim op een afdeling.

5. Voor wie is PMO bedoeld?

PMO is bedoeld voor alle werkende mensen. PMO is er niet alleen voor mensen die lichamelijk zwaar werk doen of die aan heel speciale risico's, zoals giftige stoffen, zijn blootgesteld. PMO is er ook voor de portier, de bureaumedewerker en de directeur. PMO is er voor jong en oud, mensen met of zonder gezondheidsklachten, aan het werk of verzuimend.

6. Is PMO verplicht?

1. Arbowet

Artikel 18 van de Arbowet legt werkgevers de verplichting op om PMO aan hun werknemers aan te bieden:

De werkgever stelt de werknemers periodiek in de gelegenheid een onderzoek te ondergaan, dat erop is gericht de risico's die de arbeid voor de gezondheid van de werknemers met zich brengt zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

De werkgever moet een PMO aanbieden aan de werknemers, en neemt ook de kosten van PMO voor zijn rekening. De ondernemingsraad kan de werkgever wijzen op zijn verplichting om een PMO aan te bieden. Ook individuele werknemers kunnen om een PMO vragen. Zij kunnen hun verzoek rechtstreeks bij de werkgever neerleggen, of bij een vertrouwenspersoon van het bedrijf.

2. Arbobesluit

In het Arbobesluit worden enkele specifieke groepen en vormen van arbeid en blootstelling genoemd waarbij een onderzoek moet worden aangeboden vóór de aanvang van de werkzaamheden.

Het Arbobesluit geeft nadere bijzonderheden omtrent inhoud en frequentie van het onderzoek.

Het betreft:

- Jeugdigen
- Nachtarbeid
- Kankerverwekkende stoffen en processen
- Vinylchloride-monomeer
- Asbeststof
- Lood en loodwit
- Biologische agentia
- Beeldschermwerk
- Geluidsdosisniveau van 80 dB(A) of meer
- Duikarbeid, caissonarbeid en overige arbeid onder overdruk

Volgens het Arbobesluit hoeft aan leerlingen en studenten in onderwijsinrichtingen geen onderzoek te worden aangeboden.

Werknemers zijn niet wettelijk verplicht tot deelname aan PMO. Er kan wel een verplichting bestaan op grond van een wet of de CAO voor uw branche of sector.

Een 'gewoon' (niet verplicht) PMO kan geen gevolgen hebben voor de rechtspositie van een werknemer. Dat kan wel het geval zijn wanneer sprake is van verplichte periodieke keuringen.

7. Wie beslist of een PMO zal worden uitgevoerd?

Na advies van de bedrijfsarts beslist de directie of Raad van Bestuur van een organisatie in overleg met de OR/werknemersvertegenwoordiging tot uitvoering van een PMO.

8. Zijn er verschillende vormen van PMO?

De vorm van een PMO is meestal gelijk:

PMO is een vrijwillig medisch onderzoek van werkenden, de bespreking met de werknemer van de uitslag, en het op basis hiervan geven van adviezen en uitvoering van of verwijzing voor interventies. Daarnaast kan PMO leiden tot een terugkoppeling op groepsniveau aan het bedrijf.

9. Wie bepaalt de inhoud van PMO?

De bedrijfsarts overlegt met het management, en formuleert de wensen en doelen die het bedrijf heeft ten aanzien van PMO. Aan de hand hiervan en de bronnen van bedrijfsinformatie doet de bedrijfsarts in een PMO-plan een voorstel aan werkgever en werknemersvertegenwoordiging over de inhoud van het PMO binnen het bedrijf.

10. Wie voert PMO uit?

Bij de uitvoering speelt de bedrijfsarts een centrale rol. Maar ook de arboverpleegkundige, arbeids- en organisatiedeskundige, laborant/functieassistent en doktersassistent kunnen bij PMO een taak hebben.

11. Hoe wordt een PMO uitgevoerd?

PMO is een reeks van activiteiten die bedrijf en arbo-professionals gezamenlijk uitvoeren. De Leidraad PMO van de NVAB beschrijft dat proces in een drietal fasen, die elk een reeks acties omvatten. Bedrijfsartsen volgen deze stappen.

12. Hoe vaak wordt een PMO uitgevoerd?

Voor PMO is geen standaardtermijn voor herhaling te geven. Het hangt af van de inhoud per kerndoel en het type bedrijf en werkenden. De ondernemingsraad (OR) of personeelsvertegenwoordiging (PVT) heeft instemmingsrecht over de periodiciteit. Bij ontbreken van OR of PVT hebben de werknemers adviesrecht.

13. Wat is de relatie van PMO met andere activiteiten op het gebied van arbeidsomstandigheden?

Een zinvol en effectief PMO vereist kennis van de organisatie en de werkplekken, van de gezondheidsproblemen in het bedrijf en van de risico's in het werk. Deze voorkennis is van belang voor het formuleren van de doelstellingen en voor de vraag wat de inhoud van PMO moet zijn. PMO op zijn beurt levert weer veel informatie op die beleidsrelevant kan zijn: signalen die op mogelijke problemen wijzen, mogelijk ook oplossingsrichtingen aangeven. De informatie uit een PMO kan die uit de RI&E aanvullen.

14. Wat kost een PMO?

Wat zijn voor een bedrijf de externe kosten van een PMO? Dat hangt af van de inhoud van het onderzoek en van de uitgebreidheid van de groepsrapportage. Voor het individuele deel van een PMO liggen deze kosten meestal tussen €50 en €200 per werknemer. Daarbij zijn eventuele interventies niet meegerekend.

15. Wat heeft een werknemer aan een PMO?

Voor de werknemer wordt met een PMO van tijd tot tijd de balans opgemaakt. Is de gezondheid en belastbaarheid nog in evenwicht met de arbeidsbelasting en de eisen die de functie stelt? Zijn er werkgerelateerde problemen; hoe staat het met het werkvermogen en de duurzame inzetbaarheid?

16. Wat heeft een bedrijf aan een PMO?

Voor het bedrijf geeft het PMO informatie over de gezondheid en belastbaarheid van groepen werknemers. Hoe staat dat in relatie tot de arbeidsbelasting en de eisen die de functies in het bedrijf stellen. Wat zijn de werkgerelateerde problemen waar beleidsmatig actie op kan worden ondernomen. Daarnaast levert PMO informatie op over het werkvermogen en de duurzame inzetbaarheid van de werknemers.

17. Hoe wordt de kwaliteit van PMO bewaakt?

Toepassing van de Leidraad PMO van de beroepsvereniging van bedrijfsartsen (NVAB) garandeert een zorgvuldige procesgang. Men kan in een concrete situatie eenvoudig toetsen of deze Leidraad wordt gehanteerd. Verder zijn er de evidence-based professionele richtlijnen die van belang zijn bij de toepassing van onderzoeksmethoden en de keuze en uitvoering van interventies bij PMO. De bedrijfsarts behoort volgens deze richtlijnen te werken, en mag alleen gemotiveerd hiervan afwijken.

Een drietal wetten is van belang voor een zorgvuldige uitvoering van PMO als vorm van gezondheidskundig/geneeskundig onderzoek.

De Wet op de Geneeskundige Behandelovereenkomst (WGBO) regelt de verhouding tussen arts en cliënt. Deze is van toepassing op de arts-patiënt-relatie bij PMO. Deze relatie komt immers op basis van vrijwilligheid tot stand.

De Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) bepaalt dat gegevens alleen mogen worden gebruikt voor het doel waartoe ze zijn verzameld, en regelt onder andere de wijze van opslag en de bewaringstermijnen.

De Wet Bevolkingsonderzoek (WBO) heeft als taak te adviseren over het verlenen van vergunningen voor bevolkingsonderzoek. Voor de volgende typen bevolkingsonderzoeken moet bij de minister van VWS een vergunning worden aangevraagd: bevolkingsonderzoek naar kanker; bevolkingsonderzoek waarbij gebruik wordt gemaakt van ioniserende straling; en bevolkingsonderzoek naar ernstige ziekten waarvoor geen behandeling of preventie mogelijk is. Het is niet te verwachten dat in het kader van PMO onderzoek zal worden verricht dat in één van de drie genoemde categorieën valt. Het screeningsonderzoek bij PMO richt zich bovendien meer op risicofactoren en vroege gezondheidseffecten dan op ziekten.

18. Waar kan ik meer informatie vinden over PMO?

Leidraad Preventief Medisch Onderzoek van werkenden. NVAB, 2013, www.nvab-online.nl

Technical and ethical guidelines for workers' health surveillance. Geneva: ILO, 1998.

Zie: <http://www.ilo.org/public/english/protection/safework/cops/english/download/e000017.pdf>